

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-3-70 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 07-53/573-189
Karar Tarihi : 20.6.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Onur Yelda YÜKSEL, Nazlı UĞURLU

C. ŞİKAYET EDEN : Muhlis KABAYEL

Aşıkpaşa Mah. Turpçular Sok. Yaşar Apartmanı Altı Kırşehir

20 **D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:**

Frito-Lay Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Eski Üsküdar Cad. Nora Center İçerenköy 34752 istanbul

E. DOSYA KONUSU: Frito-Lay Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, Kırşehir'deki bazı nihai satış noktalarına, Kraft Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin ürünlerini satmamalarını sağlamak amacıyla mal vermeyi reddetme tehdidinde bulunduğu iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle; Frito-Lay Gıda Sanayi A.Ş.'nin (Frito Lay) Kraft Gıda San. ve Tic. A.Ş. (Kraft) müşterisi olan nihai satış noktalarını, Kraft ürünleri satmamalarını sağlamaya yönelik olarak Frito Lay ürünü vermemekle tehdit ettiği, bu şekilde Kraft'ın müşterilerinin tedirgin oldukları ve Kraft ürünlerini almadıkları iddia edilmiştir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.5.2007 tarih, 3193 sayılı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 24.5.2007 tarih ve 2007-3-70/İİ-07-YY sayılı İlk İnceleme Raporu 28.5.2007 tarih, REK.0.07.00.00-110/108 sayılı Başkanlık Önergisi ile 07-53 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Frito Lay Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin şikayete konu eylemler içinde olduğuna dair yeterli emarenin şu aşamada bulunmadığı dikkate alınarak, bu teşebbüs hakkında önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikayetin reddinin uygun olacağı sonucuna ulaşıldığı ifade edilmektedir.

50

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Sektör Hakkında Genel Bilgiler

Şikayetin ilgili olduğu pazar paketlenmiş cips pazarıdır. Yaklaşık yedi yıllık bir süre için bu sektörde tekel olarak faaliyet gösteren Uzay Gıda, 1994 yılında Kar Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin (yeni ismiyle Kraft Gıda San. Ve Tic. A.Ş.) de piyasaya girmesiyle tekel pozisyonunu yitirmiştir. 1998 yılında Procter & Gamble (P&G) şirketinin ithal ürünü olan Pringles piyasaya girmiştir. Frito Lay, Kraft ve Pringles dışında pazarda düşük pazar paylarına sahip Gesa Gıda Sanayi Ltd. (Gesa Gıda), Lebsan Pazarlama Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. gibi teşebbüsler de faaliyet göstermektedir.

Daha çok çocuklar ve genç yaş grubundaki tüketiciler tarafından tercih edilen paketlenmiş cips pazarında yer alan ürünler tüketicinin ancak gördüğü zaman aldığı, alışveriş listesinde genellikle yer almayan ürünlerdir. Bu nedenle bu ürünler satış noktalarında tüketicinin kolaylıkla görebileceği noktalara yerleştirilen stantlar aracılığıyla satışa sunulmaktadır. Paketlenmiş cips pazarında yer alan ürünlerin raf ömrü 3-4 ayla sınırlıdır. Bu nedenle sektörde yer alan firmalar açısından satış noktalarının düzenli olarak ziyaret edilmesi, bozulmakta olan ürün alınarak yenisinin verilmesi ve ürünün satış noktalarında görünür konumda bulundurulması son derece önem arz etmektedir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Frito Lay Hakkında Alınmış Daha Önceki Rekabet Kurulu (Kurul) Kararları

Şikayet konusu olayın değerlendirilebilmesi açısından ilk olarak Frito Lay hakkında alınmış önceki Kurul kararlarının incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Söz konusu Kurul kararlarına aşağıda yer verilmektedir:

I.2.1.1. 4.5.2004 tarih ve 04-32/377-95 sayılı Rekabet Kurulu Kararı

Kurul'un 4.5.2004 tarih, 04-32/377-95 sayılı kararının Danıştay 13. Dairesi'nce soruşturma heyeti başkanının kararda oy kullanmış olması nedeniyle iptal edilmesi üzerine Kurul, 6.4.2006 tarih ve 06-24/304-71 sayı ile yeniden karar almıştır. Bu kararlarda başlıca iki üreticinin var olduğu duopol benzeri bir piyasa olan paketlenmiş cips pazarında Frito Lay'in hakim durumda bulunduğu tespit edilmiştir. 1998-2003 yılları arasında söz konusu teşebbüsün küçük perakendeciler olarak nitelenebilecek ve satışlarının önemli bölümünün gerçekleştiği, bakkal, büfe, kuruyemiş mağazaları kanalında tek satıcılık çerçevesinde bir sistem kurulmasına yönelik faaliyetler içerisinde bulunduğu görülmüştür. Ancak yapılan anlaşmalar büyük çoğunlukla sözlü olmakta ve Frito Lay'e rakip olan ürünlerin satılmamasını içermektedir. Bu bağlamda satış noktası birtakım hediyeler, nakit para, bedava ürün verilmesi ve/veya iskonto yapılması gibi uygulamalarla bağlanmakta ve rakip ürünün satılması engellenmektedir.

Frito Lay'in nihai satış noktalarına yönelik münhasırlık uygulamasının 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde herhangi bir gelişme ve iyileşme sağlamadığı, paketlenmiş cips pazarının mevcut haliyle rekabetçi bir yapısının olmadığı ve pazarda geniş anlamda tek satıcılığa yönelik sistem kurulmasının rekabeti olumsuz

yönde etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Frito Lay'in ilgili ürün pazarında hakim durumda olması da dikkate alınarak kapsamlı bir tek satıcılık uygulamasının pazarda sınırlı olan rekabet koşullarını daha da sınırlandırma riski taşıdığı değerlendirilmiştir.

110 Bu çerçevede, Frito Lay'in nihai satış noktalarında uyguladığı münhasır satış sistemine tanınan muafiyetin 4054 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca geri alınmasına karar verilmiştir. Ayrıca Frito Lay'in şikayet kapsamındaki faaliyetlerinin ve bu faaliyetler aracılığıyla tek satıcılığa dayalı bir sistem oluşturmaya çalışmasının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi anlamında bir kötüye kullanma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

120 Muafiyetin geri alınmasından sonra Frito Lay tarafından 27.12.2004 tarih ve 7332 sayılı ile yapılan geri bildirimle ilişkin bilgi notu Kurul'un 13.1.2005 tarihli, 05-05/31-MB sayılı toplantısında görüşülmüş, nihai satış noktalarından Baki Yapı İnş. Tic. Ltd. Şti. ile akdedilen sözleşmede bulunan rekabet etmeme yükümlülüğünün ek bir anlaşma ile ortadan kaldırılarak anılan sözleşmenin karara uygun hale getirildiği, okul kantinleri ile akdedilen ve soruşturma süresi içinde rekabet yasağına ilişkin maddeleri değiştirilmiş olan sözleşmelerin, 2004-2005 eğitim yılında da aynı şekilde uygulanmakta olduğu, bu durumu tevsiken bir okul kantini ile yapılan sözleşmenin ekte gönderildiği ve talep edilmesi halinde tüm sözleşmelerin sunulabileceği belirtilmiştir.

130 Diğer yandan soruşturmaya konu şikayetlerden biri olan stant toplama eylemlerinin Samsun ilinde bazı satış noktalarında meydana geldiğinin öğrenilmesi ve bu konuda Kraft tarafından dava açılması üzerine, bölgedeki distribütörün bir ihtarname ile uyarılarak söz konusu eylemlerin devamı halinde sözleşmesinin feshedilebileceği konusunda bilgilendirildiği, ayrıca bölge satış şefinin bu durumu engelleme amaçlı önlemleri alması hususunda ihtar edildiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, ilgili Kurul kararında öngörülen düzenlemelerin yapılarak Kurumumuza bildirilmiş olduğundan bilgi edinilmiştir.

1.2.1.2. 15.9.2005 tarih 05-58/859-234 sayılı Rekabet Kurulu Kararı

140 Frito Lay çalışanlarının Gesa Gıda'nın ürün stantlarının yer aldığı perakendecilere giderek bu noktalara stant kapasitesi kadar veya bir miktar bedelsiz ürün ya da nakit para vermek suretiyle Gesa Gıda'ya ait stantların kaldırılmasını sağladıkları, ayrıca Frito Lay tarafından tek satıcılık şartıyla hangi işyerine ne tür indirim ya da bedava ürün gibi teklifler önerildiğine ilişkin bilgi verilerek bu eylemler sonucunda Gesa Gıda'nın anılan noktalardan çıkartılmasına yol açtığı şikayeti üzerine yapılan önaraştırma sonucunda, Frito Lay'in bedava ürün, iskonto ya da para önermek suretiyle noktalarda tek satıcılık ilişkisi oluşturma yönünde bir uygulaması olduğuna ilişkin herhangi bir belge ve emareye rastlanmamıştır. Bu kapsamda Kurul, 4.5.2004 tarih ve 04-32/377-95 sayılı muafiyetin geri alınmasına yönelik kararına uymadığı yönündeki şikayeti destekler nitelikte bilgi ve belgeye ulaşılabilmesi nedeniyle Frito Lay hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

I.2.1.3. 11.1.2007 tarihli, 07-01/12-7 sayılı Rekabet Kurulu Kararı

160 Frito Lay'in distribütörlerinin yeniden satış koşullarını belirlediği ve hakim durumunu kötüye kullandığı yönündeki iddialar çerçevesinde yürütülen önaraştırmada Frito Lay'in Kurul'un muafiyetin geri alınması kararına uygun hareket edip etmediği de incelenmiş ve bunun sonucunda Frito Lay'in rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve grup muafiyetinin geri alınmasına yönelik Kurul kararına aykırı uygulamalar içinde olduğuna dair yeterli bilgi ve belge bulunmadığına karar verilmiştir.

I.2.2. Hukuki Değerlendirme

170 İncelenen şikayet üzerine Raportörler şikayetçi Muhlis Kabayel ile görüşmüştür. Bu görüşmede Muhlis Kabayel, kendisinin Kraft Kırşehir distribütörü olan Aydınlar'da satış elemanı olarak çalıştığını, Frito Lay'in, bazı nihai satış noktalarına Kraft ürünü almaya devam ettikleri takdirde mal vermeyeceği tehdidinde bulunduğunu ifade etmiş, fakat Frito Lay'in bu uygulamalarına dair Rekabet Kurumu'na sunabileceği herhangi bir belgenin bulunmadığını, satış noktalarının ise bu konuda bilgi vermediklerini belirtmiştir.

180 Konuya ilişkin olarak Kraft Satış Direktörü'nden de bilgi alınmıştır. Kraft Satış Direktörü, Frito Lay'in münhasırlığa yönelik girişiminin olduğuna ilişkin Kırşehir'den 1-2 ay önce şikayet aldıklarını, bununla birlikte Kırşehir'e özel bir durum bulunmadığını belirtmiştir. Alınan bilgilere göre, Türkiye'nin çeşitli yerlerinden zaman zaman Frito Lay'in satış noktasına iskonto ya da bedelsiz ürün vermeyi kesme tehdidinde bulunarak, noktalardan rakip ürünleri çıkarmaya çalıştığı yönünde haberler gelmektedir. Fakat Kraft Satış Direktörü, bu beyanını destekleyecek herhangi bir delillerinin olmadığını ifade etmiş ve paketlenmiş cips pazarındaki teşebbüslerin pazar paylarını gösterir bir belgeyi Kurumumuza göndermiştir.

190 Son olarak Raportörlerce Kırşehir Kraft distribütörü Aydınlar'ın ortağı (.....) ile görüşülmüştür. (.....), Frito Lay'in münhasıran satılmak amacıyla nihai satış noktalarına mal vermeme tehdidiyle baskı yaptığını ve münhasıran satılmak koşuluyla bedelsiz mal verdiğini iddia etmiştir. Kendisine söz konusu durumun satış noktalarının ne kadarını kapsadığı sorulduğunda, Kırşehir'de Kraft müşterisi olan 400 nokta olduğunu, bu noktalardan 10'unun Kraft ürünlerini almayı bıraktığını söylemiş ancak konuya ilişkin olarak Rekabet Kurumu'na sunabilecekleri herhangi bir bilgi ya da belgelerin bulunmadığını ifade etmiştir.

Bu iddiaların değerlendirilmesi bakımından öncelikle sektördeki teşebbüslerin pazar payı verileri incelenmiştir. Paketlenmiş cips pazarında faaliyet gösteren firmaların Türkiye genelindeki pazar payları Kraft'tan alınan veriler doğrultusunda Tablo-1'de sunulmuştur.

200 Tablo-1: Sektördeki Teşebbüslerin Pazar Payları (Satış Değeri (%))

	2004	2005	2006	2007 ¹
Frito Lay ²	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kraft	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
P&G (Pringles)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Bu pazar payı verilerine göre Rekabet Kurulu'nun muafiyetin geri alınması kararını takip eden 2005 yılında Frito Lay'in pazar payında % (...)’lik bir artış olduğu görülmekle birlikte, 2007 yılının bu döneme kadar olan kısmında 2006 yılına göre belirgin bir artış gözlenmemektedir. Diğer yandan Kraft’tan alınan verilere göre bulunduğu “Ankara Bölgesi” pazar payları Tablo-2’de sunulmaktadır.

Tablo-2: “Ankara Bölgesi” Paketlenmiş Cips Pazarı Pazar Payları (%)

	2004	2005	2006	2007 ³
Frito Lay	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kraft	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
P&G(Pringles)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

210 Bu verilere göre Frito Lay’in “Ankara Bölgesi”ndeki pazar payının Türkiye genelinden ufak bir farkla düşük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Frito Lay’in bu bölge özelinde pazardaki konumunda Türkiye genelinden belirgin bir farklılık gözlenmemektedir. Öte yandan Kraft’ın Türkiye genelinde 2006’dan 2007’ye sabit kalan pazar payını, “Ankara Bölgesi”nde aynı dönemde artırdığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle pazar payı verilerinin şikayete konu iddialar bakımından Frito Lay’in aleyhine ya da lehine bir duruma işaret eden anlamlı bir gösterge oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

220 Şikayetçinin iddialarının değerlendirilmesi bakımından Kurul’un 15.9.2005 tarih ve 05-58/859-234 sayılı kararına konu önaraştırma çerçevesinde ziyaret edilen bazı nihai satış noktalarından alınan bilgilere değinmek gerekmektedir. Söz konusu önaraştırma kapsamında şikayetçi konumda bulunan Gesa Gıda’dan Frito Lay’in münhasırlığa yönelik eylemlerini indirim, nakit para, bedava ürün teklif etmek suretiyle gerçekleştirdiğinin iddia edildiği Bursa ilindeki nihai satış noktaları ve Frito Lay tarafından bu noktalara verilen teklifin nokta bazında niteliği hakkında bilgi alınmış ve bu noktalar raportörlerce ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretler sonucunda iddia edilenden farklı bir manzara ile karşılaşıldığı görülmektedir. Şöyle ki, ziyaret edilen 22 noktadan 5’inden yetkili olmaması (ancak bu noktaların ikisinde Gesa Gıda ürünleri bulunmaktadır), 3’ünden ise satış noktasının kapanmış olması nedeniyle herhangi bir bilgi alınamamıştır. Noktaların 9’unda önaraştırmaya konu iddiaların aksine halihazırda Gesa Gıda markalı ürünlerin satılmakta olduğu görülmüştür. Buna ek olarak yetkilisi olmayan ya da kapanmış olan noktalar dışında kalan 14 noktadan 9’u Frito Lay’den tek satıcı olmaları karşılığında herhangi bir bedelsiz ürün, para ya da iskonto teklifi almadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca 8 nokta Gesa Gıda ürünlerinden vazgeçmelerinin gerekçesini bu ürünlerin satışının az olmasıyla açıklamışlardır. Bu

230

¹ 2007 yılı Nisan ayı sonuna kadar olan verilere göre hesaplanmıştır.

² Rekabet Kurulu’nun 11.1.2007 tarih ve 07-01/12-7 sayılı kararına konu önaraştırma çerçevesinde Frito Lay’de yapılan yerinde incelemede elde edilen belgelere göre, Frito Lay’in pazar payı 2004 yılında % (...), 2005 yılında ise %(...)’dir. Söz konusu verilere göre benzer şekilde diğer teşebbüslerin de pazar paylarında küçük farklılıklar bulunmaktadır.

³ 2007 yılı Nisan ayı sonuna kadar olan verilere göre hesaplanmıştır.

gerekçe çerçevesinde satış alanının darlığı nedeniyle daha çok satan ürüne yönelme, uzun süre satılamaması nedeniyle ürünlerin bozulması gibi nedenlerin nihai satış noktalarınca dile getirildiği görülmektedir.

240 Yukarıdaki açıklamalar nihai satış noktalarının ticari kaygılar nedeniyle tamamen kendi tercihleri doğrultusunda da tek marka olarak Frito Lay ürünlerini satmaya yönelebildiklerine işaret etmektedir. Nitekim Frito Lay'in paketlenmiş cips pazarındaki lider ve güçlü konumu bu firmanın ürünlerinin tüketici tarafından talep edilirlığının yüksek olduğunun bir göstergesidir. Frito Lay ürün portföyünde güçlü markaları olan, tüketici tarafından tercih edilen ürünler barındırmaktadır. Teşebbüsün etkin bir dağıtım ağıyla faaliyet gösterdiği de bilinmektedir. Diğer yandan nihai satış noktalarının cips satışları bakımından karşı karşıya kaldıkları bazı kısıtlar bulunmaktadır. Bunların başında paketlenmiş cips ürünlerinin raf ömrünün 3-4 ay gibi bir süreyle sınırlı olması gelmektedir. Ürünün rafta bekleme süresinin kısalığının satış noktalarını sürümü çok daha yüksek olan ürünlere yönlendirmesi beklenebilecektir.

250 Ayrıca nihai satış noktalarının bazıları satış alanlarının darlığından kaynaklı olarak genelde stantlarda satışa sunulan paketlenmiş cips ürünlerine yer bulmakta zorlanabilmektedirler. Yer sıkıntısı içinde olan bu tür satış noktalarının farklı firmaların ürünleri arasından en çok tüketilene tercih etmeleri makul karşılanabilecektir. Dolayısıyla talep edilirlığı, sürümü daha yüksek olan ürünlerin satış noktaları tarafından tek marka olarak tercih edilme ihtimalinden kaynaklanmaktadır.

260 Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere nihai satış noktalarının Frito Lay'in herhangi bir teşviki ya da baskısı olmaksızın da sadece Frito Lay ürünlerini satmayı tercih etmeleri olasılığı bulunmaktadır. 15.9.2005 tarih ve 05-58/859-234 sayılı Kurul Kararına konu önaraştırma çerçevesinde ise Frito Lay'in teşviki sonucunda rakip ürünleri satmayı durdurduğu iddia edilen nihai satış noktalarının bile Frito Lay'den bu yönde herhangi bir teklif almadıklarını ve kendi tercihleri doğrultusunda hareket ettiklerini belirttikleri görülmektedir. Dolayısıyla iş bu şikayete konu iddialar çerçevesinde de Frito Lay'in fiili münhasırlığa yönelik uygulamaları sonucunda rakip ürünleri satmayı durdurduğu iddia edilen nihai satış noktalarının aslında böylesi bir yönlendirme olmaksızın rakip ürün satışını durdurmuş olma olasılıkları bulunmaktadır. Ayrıca Kraft Kırşehir distribütöründen alınan bilgilere göre, Kraft ürünlerinin satışını yapmakta olan (.....) satış noktasından 10'u Kraft ürünlerini 270 satmayı durdurmuştur. Frito Lay'in münhasırlığa yönelik girişimlerini ana caddeler ya da merkezi yerlerdeki nihai satış noktalarında yoğunlaştırabileceği ya da bir satış noktasında bile münhasırlık koşuluna bağlı girişimlerde bulunmasının Kurul Kararına tam olarak uymadığı anlamına gelebileceği bilinmektedir. Buna karşın, (...) noktadan sadece 10'unun Kraft ürünlerinin satışını durdurması, Frito Lay'in satış noktalarında münhasıran bulunmak amacıyla belli bir çaba içinde olmasından çok, bazı satış noktalarının Frito Lay'in herhangi bir yönlendirmesi olmaksızın bu teşebbüsün ürünlerinin satışına yönelmiş olabileceklerini akla getirmektedir.

280 Diğer yandan söz konusu önaraştırma sürecinde Frito Lay'in satış noktalarına bedelsiz ürün vermek, iskonto yapmak gibi bazı uygulamalara giriştiği tespit edilmiştir. Ancak bu uygulamaların satış noktaları ile tek satıcılık ilişkisi kurmak amacıyla gerçekleştirildiğine ilişkin herhangi bir emareye ulaşılamamıştır. Anılan uygulamaların özellikle yeni bir ürünün pazara lanse edilmesi ya da daha önce Frito Lay ürünlerini satmamış olan satış noktalarına girebilmek amacıyla olmak üzere

temelde satış artırmaya yönelik olarak gerçekleştirildiği görülmüştür. Bir teşebbüsün, hakim durumda bulunsa bile, ürün çeşitliliğini, hizmet kalitesini artırmak, ürünlerini çeşitli indirimlerle piyasaya daha ucuza arz etmek gibi araçlar kullanarak rakipleriyle rekabet etmesi önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Nitekim hakim durumda bulunan bir teşebbüsün kendi dinamikleri sonucunda ulaştığı etkinliği pazara yansıtması, bunun sonucunda tüketicilerin de önemli faydalar sağladıkları dikkate alındığında rekabet hukukunun istediği bir sonuçtur. Önemli olan rekabet etme araçlarının rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, rakiplerin pazardan dışlanması amacıyla ya da böyle bir etkiyi yaratacak şekilde kullanılmamasıdır. Kurul'un Frito Lay'den muafiyetin geri alınması kararı özelinde ise önemli olan Frito Lay'in iskonto, indirim, bedelsiz ürün verme ya da vermeme gibi uygulamaları münhasırlık şartına bağlı olarak ya da dolaylı bir şekilde bu sonuca yol açabileceği bilinen hedef indirimleri gibi avantajların noktanın belli bir alım/satım hedefine ulaşması koşuluyla sağlanması gibi uygulamalara girişmemesidir.

300 Frito Lay hakkında yürütülen iki önaraştırmada da söz konusu teşebbüsün noktalara bedelsiz ürün, iskonto, indirim sağlama ya da sağlamama yönündeki uygulamalarını tek satıcılık şartına bağlı olarak gerçekleştirdiğine dair herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Bunun aksine, 2005 yılında yapılan önaraştırmada Frito Lay'in Kurul'un muafiyetin geri alınmasına yönelik kararına uymak konusunda duyarlı olduğunu gösterir nitelikte delillere ulaşılmıştır. Örneğin yerinde incelemede elde edilen bir belgede, teşebbüsün Kurul kararı sonrasında münhasırlık yaratmayı satış politikası olarak benimsemekten vazgeçtiğini vurgulayan bir ifade yer almaktadır. Bu ifade *"Okul anlaşmamız son rekabet denetimine göre tekrar revize edilmiştir, yeni anlaşma dosyanın sonunda yer almaktadır, bu nedenle rakip odaklı çalışma yapmamalıyız"* şeklindedir.

Ayrıca Kurul kararının ardından Frito Lay'in distribütörleri ile akdettiği "Distribütörlük Sözleşmesi"nin yeniden düzenlendiği, bu çerçevede distribütörün Rekabet Kanunu'na aykırı faaliyetleri halinde sözleşmenin Frito Lay tarafından ihbar ile tek taraflı feshedebileceğinin hüküm altına alındığı tespit edilmiştir.

320 Geri bildirim çerçevesinde Frito Lay'in tevsik yazısı ekinde gönderdiği okul kantinlerinden biriyle yaptığı sözleşmeyle benzer olarak önaraştırma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde okul kantinleri ile yapılmış olan sözleşmelere rastlanmış, bu sözleşmelerde münhasırlığa ilişkin herhangi bir ifadenin bulunmadığı, dolayısıyla Frito Lay'in okul kantinleri ile olan ilişkisini Kurul kararına uygun bir şekilde sürdürmekte olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca Frito Lay'in Genel Müdürü'nün satış elemanlarını rakipleri dışlayıcı herhangi bir hareket yapmalarını konusunda uyardıkları yönündeki beyanını doğrular bir şekilde, bir satış noktasından tek satıcılık teklifi yapan satış elemanının market sahibi tarafından bağlı olduğu müdüre şikayet edilmesinin ardından söz konusu kişinin bir daha görülmediği bilgisi edinilmiştir.

330 Yukarıda 2005 yılında yapılan önaraştırma çerçevesinde elde edilen belge ve bilgilerin o dönemde Frito Lay'in muafiyetin geri alınmasına ilişkin Kurul kararına duyarlı hareket ettiğini gösterdiği söylenebilecektir. 2006 yılının sonlarında yapılan ve Kurul'un 11.1.2007 tarih ve 07-01/12-7 sayılı kararına konu olan oldukça yeni tarihli önaraştırmada ise, konunun tekrar incelenmesine karşın, Frito Lay Genel Müdürlüğü ile İstanbul, Adana ve Ankara illerindeki çeşitli distribütörlerde yapılan yerinde incelemelerde Frito Lay'in rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 6. maddeyi

ihlal ettiğine ve muafiyetin geri alınması kararına aykırı uygulamalar içinde olduğuna dair herhangi bir belge ve emareye ulaşılamamış olması, Frito Lay'in konuya ilişkin duyarlılığını halen korumakta olması olasılığının, korumamakta olması olasılığına göre daha yüksek olduğunu düşündürmektedir.

- 340 Sonuç olarak, Frito Lay ürünlerinin daha fazla talep edilmesi, bazı satış noktalarında iki teşebbüsün stantlarını sergileyecek yeterli yer olmamasından kaynaklanan fiili zorluklar, firmaların noktaları ziyaret etme sıklıkları ve ürünün talep görmesi gibi unsurlardan da etkilenen ürünün bozulması riski ve bazen de sadece noktanın kişisel tercihleri gibi gerekçelerle, nihai satış noktalarının Frito Lay'in münhasırlığa yönelik herhangi bir baskı ya da teşviki olmaksızın da sadece Frito Lay ürünlerini satmayı, bu çerçevede rakip ürünleri satmamayı tercih etme olasılığı bulunmaktadır. Bu olasılık karşısında, Frito Lay'in baskısı ya da teşviki sonucunda rakip ürünlerin noktadan çıkarıldığına ilişkin şikayetçinin, Kraft'ın Kırşehir distribütörünün ya da Kraft'ın Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir delil ve bilgi sunamamış olmalarının yanı sıra, Frito Lay hakkında yapılan, biri 15.9.2005, diğeri 11.1.2007 gibi oldukça yeni tarihli Kurul kararları ile sonuca bağlanan iki önaraştırmada, Frito Lay'in Kurul'un 4.5.2004 tarih 04-32/377-95 sayılı muafiyetin geri alınması yönündeki kararına aykırı davranışlar içinde olduğuna dair herhangi bir bilgi, belge ya da kanaate ulaşılamamıştır.
- 350

J. SONUÇ

- Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu şikayet ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine, adı geçen teşebbüsün rekabeti kısıtlayıcı muhtemel karar ve uygulamalardan kaçınması yönünde yazı yazılması konusunda Başkanlığa yetki verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.
- 360